

ADVIES

CRB 2021-1260

**Welvaartsvastheid 2021-2022
voor de zelfstandigenregeling**

CCE
Conseil Central de l'Economie
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
CRB

Advies

Welvaartsvastheid 2021- 2022 voor de zelfstandigenregeling

Gemeenschappelijk advies van het Algemeen Beheerscomité voor het Sociaal Statuut der Zelfstandigen en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven

**Brussel
30.04.2021**

Conform artikel 5 van de wet op het Generatiepact brengen de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en het Algemeen Beheerscomité voor het Sociaal Statuut der Zelfstandigen een gezamenlijk advies over de welvaartaanpassingen van de uitkeringen in het zelfstandigenstelsel voor de periode 2021 - 2022. Dit advies werd goedgekeurd door de plenaire vergadering van de CRB en de plenaire vergadering van het ABC op 30 april 2021.

Voor wat betreft de contextfactoren verwijst dit advies naar het gemeenschappelijke advies welvaartsvastheid van de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven van 19 april 2021.

1. Welvaartsenveloppe 2021-2022

1.1 Minimale theoretische enveloppe

Voor 2021 en 2022 werd de minimale theoretische enveloppe voor de zelfstandigenregeling door het Federaal Planbureau begroot¹ op respectievelijk, 43,8 miljoen en 89,0 miljoen EUR.

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen², stemmen deze bedragen overeen met de som van volgende geraamde uitgaven in alle takken van de sociale zekerheid der zelfstandigen:

- een jaarlijkse welvaartsaanpassing met 0,5 % van alle inkomensvervangende uitkeringen in de sociale zekerheid, met uitzondering van de forfaitaire uitkeringen;
- een jaarlijkse welvaartsaanpassing van 1 % van alle forfaitaire uitkeringen³;
- een jaarlijkse verhoging van 1,25 % van de grenzen in aanmerking genomen voor de berekening van de inkomensvervangende uitkeringen.

1.2 Berekening van de meer- en minderuitgaven

Sinds 2010 moet de minimale theoretische enveloppe verminderd of vermeerderd worden met de eventuele meer- of minderuitgaven die de uitvoering van de vorige welvaartsaanpassing met zich meebracht, in vergelijking met het daartoe voorziene budget⁴.

Volgens de berekeningen van het Federaal Planbureau werd de budgettaire ruimte die het zelfstandigenstelsel ter beschikking had in het kader van de welvaartsenveloppe 2019-2020, niet volledig aangewend⁵. De onderbenutting wordt geraamd op 7,3 miljoen EUR in 2021 en 7,1 miljoen euro in 2022. Deze middelen worden toegevoegd aan de enveloppe 2021-2022.

¹ Welvaartsenveloppes 2021-2022 in de regelingen van de sociale zekerheid en de sociale bijstand. Studie op vraag van de gemengde commissie Welvaartsvastheid, uitgevoerd door het Federaal Planbureau in oktober 2020

² Cf. artikel 5 en 6 van de wet betreffende het Generatiepact.

³ Het Comité stelt vast dat het Federaal Planbureau bij de berekening van de welvaartsenveloppe 2021 - 2022 geen rekening heeft gehouden met de forfaitaire uitkering mantelzorg en de forfaitaire vaderschapsuitkering. Een eventuele verhoging ervan zal dus moeten aangerekend worden op het budget dat in oorsprong werd berekend voor welvaartsaanpassingen in de andere takken van het sociaal statuut.

⁴ De herwaarderingsmaatregelen in het kader van een welvaartsenveloppe genereren immers uitgaven over meerdere jaren kosten. De budgettaire impact blijft dus niet beperkt tot de tweejaarlijkse periode waarin de maatregelen genomen worden.

⁵ Berekening van de meerkosten of de marges in 2021-2022 van maatregelen in het kader van de welvaartsenveloppe 2019-2020. Studie op vraag van de Gemengde Commissie Welvaart, uitgevoerd door het Federaal Planbureau. September 2020.

1.3 Beschikbare enveloppe

Rekening houdend met het voorgaande, bedraagt de beschikbare welvaartsenveloppe voor het zelfstandigenstelsel 51,1 miljoen EUR voor 2021 en 96,1 miljoen EUR voor 2022. Deze bedragen werden door de regering ook bevestigd in haar brief van 13 april 2021 gericht aan de sociale partners⁶.

Tabel 1-1: Bedrag van de welvaartsenveloppe 2021-2022 voor het stelsel van de zelfstandigen (in EUR)

	2021	2022
Theoretische bruto-enveloppe	43.800.000	89.000.000
Marges enveloppe 2019-2020	7.300.000	7.100.000
Beschikbare enveloppe	51.100.000	96.100.000

2. Voorstel tot verdeling van de enveloppe 2021-2022

Voor de toewijzing van de welvaartsenveloppe 2021-2022 worden onderstaande maatregelen voorgesteld.

2.1 Pensioenen

2.1.1 Minimumpensioenen

Alle bedragen van de minimumpensioenen in de zelfstandigenregeling zijn gekoppeld aan die van de minimumpensioenen voor werknemers. Overeenkomstig het advies voor de werknemersregeling van de gemengde raad CRB-NAR, wordt daarom in het zelfstandigenstelsel per 1 juli 2021 een verhoging met 2% voorzien van :

- de pensioenminima voor zelfstandigen met een volledige loopbaan;
- de pensioenminima voor zelfstandigen met een onvolledige loopbaan;
- het minimumbedrag van de overgangsuitkering voor zelfstandigen.

Tabel 2-1: Kostprijs in EUR van de verhogingen van de pensioenminima⁷ voor zelfstandigen, 2021-2022

	Vanaf	2021	2022
Volledige loopbaan (+2%)*	1/07/2021	11.000.000	22.000.000
Onvolledige loopbaan (+2%)*	1/07/2021	23.200.000	46.400.000

Bron: *Federaal Planbureau

⁶ Zie ook het advies van de Gemengde raad CRB-NAR van 19 april 2021

⁷ De ramingen omvatten ook de verhogingen van het minimum overleveringspensioen en de minimale overgangsuitkering.

2.1.2 Proportionele pensioenen

Met het oog op de waarborging van het verzekeringsprincipe worden voor de proportionele pensioenen volgende aanpassingen voorgesteld :

- een verhoging met 1,7% van alle proportionele pensioenen in uitbetaling;
- een verhoging van de pensioenopbrengst voor de loopbaanjaren 1984 - 2020 met 1,7% voor toekomstige pensioenen.

Tabel 2-2: Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhogingen van de proportionele pensioenen⁸ voor zelfstandigen, 2021-2022

	Vanaf	2021	2022
Alle proportionele pensioenen (+1,7%)*	1/07/2021	5.956.756	12.236.776
Verhoging pensioenopbrengst jaren '84-'20** (+1,7%)	1/07/2021	326.890	2.145.330

Bron: *Federale Pensioendienst & **Actuariaat, cel ExpertIZ, FOD Sociale Zekerheid

2.1.3 Forfaitair pensioen

Tot slot wordt in de tak van pensioenen voorgesteld om het forfaitair pensioenbedrag dat wordt toegekend voor de loopbaanjaren die een zelfstandige presteerde vóór de invoering van de proportionele pensioenberekening in 1984, eveneens te verhogen met 1,7% op 1 juli 2021.

Tabel 2-3: Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhoging van het forfaitair pensioen voor zelfstandigen, 2021-2022

	Vanaf	2021	2022
Forfaitair pensioen (+1,7%)	1/07/2021	6.491	35.443

Bron: Actuariaat, Cel ExpertIZ – FOD Sociale Zekerheid

2.2 Ziekte- en invaliditeitsuitkeringen

2.2.1 Arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsuitkeringen

Naar analogie met de welvaartaanpassingen van de minimumuitkeringen in de arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsverzekering voor werknemers, wordt voorgesteld om de forfaits voor arbeidsongeschikte en invalide zelfstandigen als volgt te verhogen :

- + 2,5% voor gerechtigden met gezinslast;
- + 2% voor alleenstaande samenwonende gerechtigden zonder gezinslast.

⁸ De raming voor de verhoging van de proportionele pensioenen houdt geen rekening met een verhoging van de minima.

Tabel 2-4: Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhogingen van de minima in de ziekte- en invaliditeitsverzekering voor zelfstandigen, 2021-2022

	Vanaf	2021	2022
Primaire arbeidsongeschiktheid			
met gezinslast (+2,5%)	1/07/2021	534.785	1.104.203
alleenstaande (+2%)	1/07/2021	321.734	653.300
samenwonende (+2%)	1/07/2021	676.882	1.376.558
Invaliditeit - met stopzetting			
met gezinslast (+2,5%)	1/07/2021	1.144.740	2.389.195
alleenstaande (+2%)	1/07/2021	807.148	1.684.500
samenwonende (+2%)	1/07/2021	1.198.043	2.499.988
Invaliditeit - zonder stopzetting			
met gezinslast (+2,5%)	1/07/2021	566.658	1.182.673
alleenstaande (+2%)	1/07/2021	362.321	756.174
samenwonende (+2%)	1/07/2021	472.097	985.158

Bron: RIZIV

2.2.2 Uitkeringen bij ouderschap

Voor de uitkeringen die verstrekt worden in het kader van ouderschap, worden per 1 juli 2021 volgende verhogingen vooropgesteld:

- de moederschapsuitkering met 1%;
- de uitkering aan pleegouders met 1%;
- de uitkering bij adoptie met 1%;

Voor de vaderschapsuitkering wordt eveneens een verhoging met 1% voorgesteld maar er wordt gevraagd om deze aanpassing reeds te laten ingaan op 1 mei 2021⁹.

Tabel 2-5: Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhoging van de uitkeringen voor zelfstandigen toegekend in het kader van het ouderschap, 2019-2020

	Vanaf	2021	2022
Moederschapsuitkering (+1%)	1/07/2021	194.732	399.100
Adoptie-uitkering (+1%)	1/07/2021	285	570
Pleegouderverlof (+1%)	1/07/2021	191	381
Vaderschapsuitkering (+1%)**	1/05/2021	111.635	167.453

Bron: RIZIV en **Actuariaat FOD Sociale Zekerheid

⁹ De uitkering wordt uitbetaald door de sociaalverzekeringsfondsen. Zij zijn informatica-technisch in staat om deze aanpassing snel door te voeren. Wat de andere uitkeringen betreft houdt het Comité rekening met het feit dat het de ziekenfondsen niet wil dwingen om uitkeringen voor zelfstandigen op een ander moment aan te passen dan de overeenkomstige uitkeringen voor werknemers, ook al laat het budget dat toe.

2.2.3 Tegemoetkoming voor hulp van derden

Een arbeidsongeschikte zelfstandige die hulp van een derde nodig heeft om bepaalde handelingen van het dagelijks leven uit te voeren, kan vanaf de derde maand arbeidsongeschiktheid een forfaitaire tegemoetkoming voor hulp van derden aanvragen. Die bedraagt 23,87 EUR per dag¹⁰. Het voorstel tot verdeling van de welvaartsenveloppe 2021 - 2022 voorziet een verhoging van dit dagbedrag met 0,5%. De verhoging gaat in op 1 juli 2021.

Tabel 2-6: Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhoging van de tegemoetkoming voor hulp aan derden, toegekend in het zelfstandigenstelsel, 2021-2022

	Vanaf	2021	2022
Forfaitair jaarbedrag (+0,5%)	1/07/2021	30.060	62.684

Bron: RIZIV

2.3 Andere uitkeringen

Naast de pensioenen en ZIV-uitkeringen kent het sociaal statuut nog twee andere uitkeringen:

- het overbruggingsrecht (inclusief alle vormen van crisis-overbruggingsrecht), dat zelfstandigen sociaal moet beschermen in een aantal situaties van stopzetting of onderbreking en,
- de uitkering mantelzorg, bedoeld voor zelfstandigen die hun activiteit verminderen of onderbreken om te zorgen voor een zieke naaste.

Er wordt voorgesteld om de bedragen van deze uitkeringen in het kader van de welvaartsenveloppe 2021 - 2022 met 2% te verhogen. Het vraagt om deze aanpassing al te laten ingaan vanaf 1 mei 2021.

Tabel 2-7: Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhoging van de uitkeringen toegekend in het kader van het overbruggingsrecht en de mantelzorg 2021-2022

	Vanaf	2021	2022
Overbruggingsrecht (+2%)	1/05/2021	101.595	152.392
Mantelzorg (+2%)	1/05/2021	36.356	54.533

Bron: Actuarieel, cel ExpertIZ – FOD Sociale Zekerheid

¹⁰ Bedrag van toepassing in januari 2021

2.4 Saldo

Tabel 2-8 biedt een samengevat overzicht van het voorstel tot besteding van de welvaartsenveloppe 2021-2022 voor het stelsel van de zelfstandigen. Voor het beschikbare saldo voor 2021 zal het ABC onderzoeken of het alsnog een bestemming kan krijgen.

Tabel 2-8: Besteding van de welvaartsenveloppe 2021-2022 in het stelsel van de zelfstandigen, naar verzekeringstak, bedragen in EUR

	2021	2022
Besteedbare enveloppe	51.100.000	96.100.000
Totale besteding, waarvan:	47.094.397	96.286.411
Pensioenen	40.526.136	82.817.550
ZIV-uitkeringen	6.430.310	13.261.936
Overbruggingsrecht	101.595	152.392
Mantelzorg	36.356	54.533
Saldo	4.005.603	-186.411

3. Bijlage I. Overzicht voorgestelde welvaartsaanpassingen in het sociaal statuut zelfstandigen, 2021-2022

	Vanaf	2020	2021
PENSIOENEN			
Minima			
volledige loopbaan (+2%)	1/07/2021	11.000.000	22.000.000
onvolledige loopbaan (+2%)	1/07/2021	23.200.000	46.400.000
Proportionele pensioenen (excl. minima)			
alle proportionele pensioenen (+1,7%)	1/07/2021	5.956.756	12.236.776
pensioenopbrengst jaren '84-'20 (+1,7%)	1/07/2021	362.890	2.145.330
Forfaitair pensioen (+1,7%)	1/07/2021	6.491	35.443
SUBTOTAAL		40.526.136	82.817.550
ZIEKTE- EN INVALIDITEIT			
Verhoging minima (forfaits)			
Primaire AO			
met gezinslast (+2,5%)	1/07/2021	543.785	1.104.203
alleenstaande (+2%)	1/07/2021	321.734	653.300
samenwonende (+2%)	1/07/2021	676.882	1.376.558
Invaliditeit – met stopzetting			
met gezinslast (+2,5%)	1/07/2021	1.144.740	2.389.195
alleenstaande (+2%)	1/07/2021	807.148	1.684.500
samenwonende (+2%)	1/07/2021	1.198.043	2.499.988
Invaliditeit – zonder stopzetting			
met gezinslast (+2,5%)	1/07/2021	566.658	1.182.673
alleenstaande (+2%)	1/07/2021	362.321	756.174
samenwonende (+2%)	1/07/2021	472.097	985.158
Hulp aan derden (+0,5%)	1/07/2021	30.060	62.684
Ouderschap			
Moederschapsuitkering (+1%)	1/07/2021	194.732	399.100
Adoptie-uitkering (+1%)	1/07/2021	285	570
Pleegouderverlof (+1%)	1/07/2021	191	381
Vaderschapsuitkering (+1%)	1/05/2021	111.635	167.453
SUBTOTAAL		6.430.310	13.261.936
OVERBRUGGINGSRECHT			
Forfait (+2%)	1/05/2021	101.595	152.392
SUBTOTAAL		101.595	152.392
MANTELZORG			
Forfait (+2%)	1/05/2021	36.356	54.533
SUBTOTAAL		36.356	54.533
TOTALE BESTEDING		47.094.397	96.286.411